

Nikotinexponering under fostertiden kan leda till en permanent lungfunktionsnedsättning

Svensk frontlinjeforskning

■ Barn till rökande mödrar har en översjuklighet i obstruktiva luftvägsbesvär, något som ansetts bero på tobaksrökens irriterande effekter på spädbarnets andningsvägar.

En helt annan förklaring, studerad i denna undersökning, är att obstruktiviteten kan sammanhånga med en ändrad lungutveckling till följd av prenatal exponering för nikotin i tobaksrök.

För att undersöka om nikotinexpone-
rade foster får en kvarstående försämrad
lungfunktion efter födelsen studerades
nio lamm där tackan gavs en låg dos ni-

kotin (2 mg/kg och dygn) under gravi-
ditetens sista trimester. Tackornas plas-
makoncentrationer av nikotin motsvara-
de måttlighetsrökarens (5–10 cigaretter/
dag).

De prenatalt nikotinexponerade lam-
men var normalviktiga vid födelsen men
uppvisade ett påtagligt avvikande and-
ningsmönster med en snabb yttlig and-
ning och en kraftigt ökad dynamisk luft-
vägsimpedans. En sänkning av lungelas-
ticiteten och/eller en ökning av luftvägs-
motståndet kan var för sig öka luftvägs-
impedansen. Förändringarna var mest
uttalade under första levnadsveckan
men kvarstod under första levnadsmåna-
den, dvs under lammets hela »förskole-
ålder«.

Vår tolkning baserad på dessa och

liknande djurförsök är att exponering för
nikotin under fosterutvecklingen kan
hämma alveolarutvecklingen och öka
lungans bindvävshalt på bekostnad av
dess elastinhalt. Resultat av djurstudier
bör tolkas med försiktighet, men vår
slutsats av undersökningen är att nikot-
intuggummi och snus inte utan vidare
kan rekommenderas som »ofarliga« al-
ternativ till rökning för gravida.

Josef Milerad

josef.milerad@lakartidningen.se

*Hafström O, Milerad J, Sundell HW.
Altered breathing pattern after prenatal
nicotine exposure in the young lamb.
Am J Respir Crit Care Med 2002;166:92-7*

Sämre hälsa bland ensamstående mödrar

Svensk frontlinjeforskning

■ Många studier, både svenska och in-
ternationella, rapporterar om sämre eko-
nomiska förhållanden och nedsatt hälsa
bland ensamstående mödrar. Syftet med
vår studie var att jämföra ensamstående
och sammanboende mödrar vad gäller
dödlighet, svårare sjuklighet och skador,
och i vilken mån eventuella skillnader
förklaras av olikartade sociala och eko-
nomiska förhållanden.

I denna registerbaserade rikstäckan-
de studie analyserades oddsen för sjuk-
husvård eller dödlighet åren 1991–1994.
Studiepopulationen bestod av 26 619
långvarigt (≥5 år) ensamstående mödrar
och 379 855 långvarigt sammanboende
i åldrarna 29–54 år. Vi använde logistisk
regression för att beräkna oddskvoter,

och justerade dels för socio-ekonomiska
faktorer som vi ansåg selektera kvinnor
in i det ensamma mödrskapet, dels för-
hållanden som mer kan betraktas som ef-
fekter av detsamma, samt en kategori av
mer obestämbara faktorer. För att undvi-
ka problem med hälsoselektion inklude-
rades enbart kvinnor som inte vårdats på
sjukhus åren 1987–1990.

Ensamstående mödrar hade förhöjda
odds för förtida dödlighet (oddskvot
1,50; 95 percents konfidensintervall
1,18–1,9) lungcancer (2,33; 1,35–
4,03), självmord/självmordsförsök
(2,30; 1,88–2,81), yttre våld (5,47;
3,49–8,56), trafikskador (1,45; 1,19–
1,77), fall- och förgiftningsskador (1,32;
1,20–1,45), psykiatrisk diagnos (2,41;
2,15–2,71) och missbruksrelaterad dia-
gnos (3,70; 3,06–4,49).

Våra resultat tyder på att ensamt
mödraskap innebär förhöjda risker för
sämre hälsa. Bristande resurser verkar

ha en stor betydelse för dessa samband,
och främst sådana faktorer som kan ses
som effekter av ensamståendeskapet
(boende, socialbidrag). Kombinationen
av att axla försörjningsbörda och föräld-
raroll utan stöd av en partner och ett kan-
ske bristande nätverk i övrigt kan utgöra
förklaringar utöver dem vi kunnat visa,
liksom skillnader i livsstil.

Denna tillsammans med andra studi-
er har bidragit till ökad politisk medve-
tenhet om ensamstående mödrars utsatta
situation.

Gunilla Ringbäck Weitoft

gunilla.ringback@sos.se

*Ringbäck Weitoft G, Haglund B, Hjern A,
Rosén M. Mortality, severe morbidity and
injury among long-term lone mothers in
Sweden.
Int J Epidemiol 2002;31:573-80*

Referat till Nya rön skall innehålla

- Kort titel som speglar huvudbudskapet
- Bakgrund till varför studien gjordes
- Något om materialets sammansättning
- Huvudresultat och författarnas konklusion
- Tillämpning på svenska förhållanden
- Fullständig referens för artikeln
- Din adress, fax och e-postadress samt telefonnummer
- Tillstånd att publicera referatet på vår hemsida, VIKTIGT!
- Referat får innehålla högst 250 ord

Skicka referatet med e-post som ett vidhängande Word-dokument till nya.ron@lakartidningen.se

Välkommen med Ditt bidrag